

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/5/2016
Identifikačné číslo spisu: 5015200669
Dátum vydania rozhodnutia: 03.07.2018
Meno a priezvisko: Mgr. Viliam Pohančenič
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:5015200669.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Viliama Pohančeniča a členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Viery Nevedelovej, v právnej veci žalobkyne: P. O., nar. XX.XX.XXXX, M. XX, Ž., proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Špitálska 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/BEZ/2015/575-0011 Km zo dňa 19.05.2015, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 21S/100/2015-42 zo dňa 22.06.2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 21S/100/2015-42 zo dňa 22.06.2016 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/BEZ/2015/575-0011 Km zo dňa 19.05.2015 z r u š u j e a vec v r a c i a žalovanému na ďalšie konanie.

Žalovaný j e p o v i n n ý zaplatiť žalobkyňi náhradu trov konania pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia vo výške 74,58 Eur na účet jej právneho zástupcu v prvostupňovom konaní JUDr. Mgr. Štefana Buchu v lehote 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline rozsudkom č. k. 21S/100/2015-42 zo dňa 22.06.2016 zamietol žalobu žalobkyne o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/BEZ/2015/575-0011 Km zo dňa 19.05.2015 (ďalej aj len „napadnuté rozhodnutie žalovaného“), ktorým zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina, odbor sociálnych vecí a rodiny (ďalej aj len „úrad“) č. ZA1/OPVHN/SOC/2013/13774 zo dňa 21.08.2013 (ďalej aj len „prvostupňové rozhodnutie“) o znížení dávky a príspevku žalobkyňi na sumu 62,50 Eur mesačne od 01.08.2013 podľa § 26 ods. 2 zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 599/2003 Z. z.“) a zákona č. 301/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov poukazujúc na § 14 ods. 5 zákona č. 599/2003 Z. z.. Krajský súd zároveň nepriznal žalobkyňi náhradu trov konania.

2. V odôvodnení rozsudku krajský súd citoval § 244 ods. 1, § 247 ods. 2 Občianskeho súdneho

poriadku (ďalej aj len „OSP“), § 7 písm. f), § 14 ods. 5, § 26 ods. 2 zákona č. 599/2003 Z. z. a § 33 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmenách a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a tiež poukázal na priebeh administratívneho konania. V súvislosti s námietkou žalobkyne, že žalovaný nedoplnil dokumentáciu v zmysle záverov krajského súdu uvedených v rozsudku č. k. 20S/151/2013-42 zo dňa 20.05.2014, krajský súd uviedol, že žalovaný listom zo dňa 19.05.2015 požiadal o stanovisko posudkového lekára ústredia z dôvodu, že prvostupňové rozhodnutie bolo vydané na základe stanoviska posudkového lekára zo dňa 19.09.2013, podľa ktorého práceneschopnosť žalobkyne netrvá, ďalej však z jej potvrdenia zo dňa 09.08.2013 vyplýva, že od 01.04.2013 je práceneschopná. Dňa 19.05.2015 bolo žalovanému doručené stanovisko posudkového lekára ústredia, že nepriaznivý zdravotný stav žalobkyne na účely poskytnutia príspevku netrvá z dôvodu, že ide o polymorbídnu klientku, u ktorej treba stále liečbu, práceneschopnosť je krátkodobá pri zhoršení. Toto stanovisko je totožné so stanoviskom zo dňa 19.09.2013, že práceneschopnosť ďalej netrvá. Krajský súd tiež poukázal na to, že v administratívnom spise sa nachádza aj stanovisko posudkového lekára úradu, v ktorom je uvedené: „z dostupných údajov - ak sa jedná o závažný chronický stav riešiť cestou invalidizácie“. Nepriaznivý zdravotný stav nebude trvať aj naďalej bez prerušenia po uplynutí troch kalendárnych mesiacov. Ako nedôvodnú vyhodnotil krajský súd námietku žalobkyne, že posudkový lekár odporúča riešiť vec cestou invalidizácie a aj z jeho tvrdenia je zrejmé, že zdravotný stav žalobkyne nemožno považovať za uspokojivý v takej miere, aby sa mohla zamestnať. Zo stanoviska posudkového lekára vyplýva, že ak ide o závažný chronický stav, treba ho riešiť cestou invalidizácie. Žalovaný sa dostatočným spôsobom vysporiadal s námietkami vznesenými v odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu a so závermi rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 20S/151/2013-42 zo dňa 20.05.2014.

3. Proti rozsudku krajského súdu podala žalobkyňa včas odvolanie a žiadala, aby odvolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie žalovaného a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Námietala, že žalovaný po vydaní rozsudku krajského súdu č. k. 20S/151/2013-42 zo dňa 20.05.2014 opäť vo veci rozhodol, pričom nerešpektoval v tomto rozsudku obsiahnutý závažný právny názor krajského súdu, podľa ktorého, ak práceneschopnosť potvrdená ošetrojúcim lekárom trvá a v spise nie je dôkaz o jej ukončení, je rozhodnutie nesprávne a súd na túto vadu prihliada „ex offio“. Podstatou v poradí druhej žaloby bol cieľ domôcť sa riadneho výkonu súdneho rozhodnutia (sp. zn. 20S/151/2013). Žalovaný mal rozhodnúť v intenciách tohto rozsudku, pričom rozhodol na základe v poradí druhého stanoviska posudkového lekára úradu, ktoré je replikou prvého stanoviska. Navyše, v poradí druhom rozsudku, ktorý je predmetom tohto odvolacieho konania, krajský súd prehliadol zjavne nesprávne konštatovanie posudkového lekára o „krátkodobej práceneschopnosti pri zhoršení“ - v spise sú potvrdenia ošetrojúceho lekára, podľa ktorých práceneschopnosti sú dlhodobé, niekoľkoročné s negatívnou prognózou. Krajský súd vo svojom rozsudku neodôvodnil, prečo napadnuté rozhodnutie žalovaného považoval za správne napriek tomu, že v roku 2013 rozhodol žalovaný na základe stanoviska posudkového lekára, podľa ktorého práceneschopnosť nepokračuje aj napriek trvajúcej práceneschopnosti vystavenej ošetrojúcim lekárom; taktiež napriek tomu, že krajský súd rozsudkom sp. zn. 20S/151/2013 zrušil pôvodné rozhodnutie žalovaného, pretože aj v čase vydania stanoviska posudkového lekára a rozhodnutia práceneschopnosť trvala. Žalovaný vo veci v roku 2015 znova rozhodol tak, že na základe názoru posudkového lekára od 01.08.2013 práceneschopnosť nepokračuje, a to napriek tomu, že ošetrojúcim lekárom vystavená práceneschopnosť trvá aj v čase vydania napadnutého rozhodnutia žalovaného. Podstatné je, že dôvod, pre ktorý v prvom rozsudku krajský súd zrušil pôvodné rozhodnutie žalovaného zo dňa 16.10.2013, spočíva v neexistencii dôkazu v spise o ukončení práceneschopnosti. Žalovaný ani v novom napadnutom rozhodnutí neuviedol, aký dôkaz bol v konaní produkovaný o ukončení práceneschopnosti, a to napriek tomu, že je viazaný právnym názorom súdu. Ak krajský súd v prvom rozsudku vyžadoval dôkaz v spise o ukončení práceneschopnosti vystavenej ošetrojúcim lekárom, žalobkyňa nevidela dôvod, prečo v novom rozhodnutí žalovaného tento rozhodol opäť bez dôkazu a odkázal iba na stanovisko posudkového lekára. V poradí prvé stanovisko posudkového lekára úradu zjavne nebolo v rámci prvého súdneho prieskumu dostatočným dôvodom pre krajský súd na to, aby žalovaný rozhodol tak, že príspevok odníme z dôvodu nepokračovania práceneschopnosti. Žalobkyňa považovala odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu za nepresvedčivé, nakoľko krajský súd sa obmedzil iba na repliku vyjadrenia žalovaného bez ohľadu na právny názor v poradí prvého rozsudku krajského súdu v tejto

veci, ktorý je záväzný aj pre krajský súd v poradí druhom súdnom prieskume. Zároveň namietala nesprávne právne posúdenie veci.

4. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu navrhol, aby odvolací súd potvrdil rozsudok krajského súdu ako vecne správny, keďže odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu bol vydaný na základe spoľahlivo a presne zisteného skutkového stavu veci v súlade s platnými právnymi predpismi, na základe správneho posúdenia veci, právny názor krajského súdu má oporu v zákone a je vo výroku aj odôvodnení vecne správny. Krajský súd v napadnutom rozsudku uviedol, ktoré skutočnosti boli podkladom pre rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval a zrozumiteľne dal odpoveď na právnu aj skutkovú otázku súvisiacu s vecou.

5. Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „SSP“). V zmysle § 492 ods. 2 SSP odvolacie konania podľa piatej časti OSP, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolaniu žalobkyne je potrebné vyhovieť.

7. Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného vo veci zníženia dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k nej na sumu 62,50 Eura od 01.08.2013.

8. Pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 1 OSP).

9. Z administratívneho spisu odvolací súd zistil, že žalobkyni bola od 01.02.2007 priznaná dávka a príspevky v hmotnej núdzi, ktorých výška je pohyblivá v závislosti od skutočností rozhodujúcich pre jej poskytovanie. Nakoľko bola od 01.04.2013 práceneschopná, úrad jej prvostupňovým rozhodnutím znížil dávku a príspevok na sumu 62,50 Eur mesačne od 01.08.2013. Proti tomuto rozhodnutiu podala žalobkyňa odvolanie, o ktorom rozhodol žalovaný rozhodnutím č. UPS/US1/SSVOPHN/BEZ/2013/21495-002 zo dňa 16.10.2013 tak, že ho zamietol a prvostupňové rozhodnutie potvrdil poukazujúc na stanovisko posudkového lekára ústredia zo dňa 19.09.2013, podľa ktorého práceneschopnosť žalobkyne ďalej netrvá. Vzhľadom na stanovisko posudkového lekára ústredia dospel žalovaný k záveru, že žalobkyni ochranný príspevok patril do 01.08.2013.

10. Krajský súd v Žiline rozsudkom č. k. 20S/151/2013-42 zo dňa 20.05.2014 zrušil rozhodnutie žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHN/BEZ/2013/21495-002 zo dňa 16.10.2013 a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že žalovaný vydal rozhodnutie na podklade stanoviska posudkového lekára, ktoré je v rozpore s obsahom administratívneho spisu. V odôvodnení krajský súd okrem iného uviedol, že ku dňu vydania stanoviska posudkového lekára ústredia nebol v administratívnom spise dôkaz, že žalobkyňa je práceneschopná. Aj z potvrdenia o dočasnej práceneschopnosti doručeného úradu dňa 04.09.2013 vyplýva, že žalobkyňa je ku dňu 31.08.2013 stále práceneschopná.

11. V ďalšom konaní vydal žalovaný napadnuté rozhodnutie, ktorým potvrdil prvostupňové rozhodnutie. V odôvodnení poukázal na stanovisko posudkového lekára ústredia zo dňa 19.05.2015, ktorý v ňom uviedol, že nepriaznivý zdravotný stav žalobkyne na účely poskytovania ochranného príspevku nebude trvať bez prerušenia dlhšie ako tri po sebe nasledujúce kalendárne mesiace, a preto jej tento príspevok patril do 01.08.2013, aj keď dočasná práceneschopnosť bude ošetrovateľom potvrdzovaná naďalej.

12. Podľa § 14 ods. 5 zákona č. 599/2003 Z. z., ak nepriaznivý zdravotný stav podľa § 7 písm. f/ občana v hmotnej núdzi alebo fyzickej osoby, ktorá sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzuje, trvá bez prerušenia dlhšie ako 3 po sebe nasledujúce kalendárne mesiace, nárok na ochranný príspevok

zaniká posledným dňom, ktorý nasleduje po dni, keď uplynuli 3 mesiace, počas ktorých trval nepriaznivý zdravotný stav tohto občana alebo tejto fyzickej osoby. Ak pred uplynutím 3 mesiacov posudkový lekár potvrdí, že nepriaznivý zdravotný stav občana v hmotnej núdzi alebo fyzickej osoby, ktorá sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzuje, bude trvať ďalej bez prerušenia aj po uplynutí 3 kalendárnych mesiacov, ochranný príspevok patrí najviac počas 12 kalendárnych mesiacov trvania nepriaznivého zdravotného stavu. Po uplynutí tejto doby nárok na ochranný príspevok zaniká. Nárok na ochranný príspevok zaniká aj vtedy, ak nepriaznivý zdravotný stav občana v hmotnej núdzi alebo fyzickej osoby, ktorá sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzuje, trvá v priebehu dvoch kalendárnych rokov spolu 12 kalendárnych mesiacov.

13. Na konanie o zabezpečení základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi dávkou a príspevkami sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní, ak tento zákon neustanovuje inak. Dávka a príspevky sa vyplácajú za celý kalendárny mesiac, a to aj v prípade, ak podmienky nároku boli splnené len za časť mesiaca. Úrad vypláca dávku a príspevky občanovi v hmotnej núdzi mesačne pozadu, a to najneskôr do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom občan v hmotnej núdzi splnil podmienky nároku na dávku a príspevky (§ 25 ods. 1, ods. 7 a ods. 8 zákona č. 599/2003 Z. z.).

14. Hoci zákonodarca v § 14 ods. 5 zákona č. 599/2003 Z. z. uviedol, že „nárok na ochranný príspevok zaniká posledným dňom, ktorý nasleduje po dni, keď uplynuli tri mesiace, počas ktorých trval nepriaznivý zdravotný stav“ je zrejme, že slovné spojenie „posledným“ je v uvedenom ustanovení uvedené nadbytočne. Podľa názoru odvolacieho súdu z § 14 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 7, ale najmä s § 14 ods. 5 veta druhá zákona č. 599/2003 Z. z. je zrejme, že úmyslom zákonodarcu pri trvaní nepriaznivého zdravotného stavu bolo poskytnúť ochranný príspevok po dobu troch kalendárnych mesiacov, bez potreby splnenia akejkoľvek ďalšej podmienky.

15. Zákonodarca viaže trvanie nároku na ochranný príspevok aj po uplynutí troch kalendárnych mesiacov na podmienku, že posudkový lekár potvrdí, že nepriaznivý zdravotný stav občana v hmotnej núdzi bude trvať ďalej bez prerušenia aj po uplynutí troch kalendárnych mesiacov.

16. Z rozhodnutí správnych orgánov oboch stupňov vyplýva, že dávka v hmotnej núdzi a príspevky k nej boli žalobkyni znížené z dôvodu zániku nároku na ochranný príspevok. Tento mal zaniknúť preto, že podľa stanoviska posudkového lekára úradu zo dňa 19.09.2013, potvrdeného aj stanoviskom posudkového lekára ústredia dňa 19.05.2015, jej nepriaznivý zdravotný stav netrvá bez prerušenia aj po uplynutí troch kalendárnych mesiacov.

17. S uvedeným právnym názorom nemožno súhlasiť, nakoľko z potvrdenia zo dňa 09.08.2013 vyplýva, že žalobkyňa bola od 01.04.2013 práceneschopná a bola ňou aj ku dňu vydania stanoviska posudkového lekára úradu ako aj prvostupňového rozhodnutia. Úrad neodôvodnil naplnenie § 14 ods. 5 zákona č. 599/2003 Z. z., t. j. že nepriaznivý zdravotný stav žalobkyne nebude trvať bez prerušenia aj po uplynutí troch kalendárnych mesiacov. Aj z potvrdenia o dočasnej práceneschopnosti doručeného úradu dňa 04.09.2013 vyplýva, že žalobkyňa bola ku dňu 31.08.2013 stále práceneschopná.

18. Odvolací súd je toho názoru, že žalovaný ani po zrušení rozhodnutia zo dňa 16.10.2013 nepostupoval v intenciách právneho názoru vysloveného v rozsudku krajského súdu, nakoľko síce doplnil dokazovanie o nové stanovisko posudkového lekára ústredia zo dňa 19.05.2015, ale toto stanovisko nemožno považovať za dostatočný podklad pre vydanie rozhodnutia.

19. Základom právneho štátu je pravidlo, že pokiaľ zákonodarca prizná jednotlivcom určité subjektívne práva, je následne povinnosťou štátu umožniť ich uplatnenie.

20. Na konanie o pomoci v hmotnej núdzi sa vzťahuje správny poriadok, vrátane § 32 ods. 1 správneho poriadku, ktorý stanovuje povinnosť správneho orgánu zistiť presne a úplne skutočný stav veci a na ten účel si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie.

21. Z ustanovenia § 14 ods. 5 zákona č. 599/2003 Z. z. vyplýva potreba, aby posudkový lekár posúdil, či nepriaznivý zdravotný stav bude trvať bez prerušenia aj po uplynutí troch kalendárnych mesiacov, a toto posúdenie vykonať pred uplynutím troch mesiacov, a to aj v spolupráci s ošetrovateľom žalobcu (§ 25 ods. 1 písm. i/ zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov).

22. Správny orgán preto mal také posúdenie zabezpečiť včas. Ak nebolo možné vykonať posúdenie podľa § 14 ods. 5 zákona č. 599/2003 Z. z. bez zavinenia žalobkyne ako poberateľky dávky a ochranného príspevku, môže takéto posúdenie vykonať posudkový lekár aj následne.

23. Podľa názoru odvolacieho súdu v prípade, že posudkový lekár, napriek potvrdeniu ošetrovateľa lekára o trvaní práceneschopnosti, dospeje k záveru, že práceneschopnosť naďalej netrvá, je o takom posúdení potrebné vypracovať posudok, z ktorého bude zrejmé, na základe akých odborných medicínskych poznatkov a záverov odborných lekárskeho vyšetrení zo zdravotnej dokumentácie dospel (v rozpore s ošetrovateľom) k záveru, že nepriaznivý zdravotný stav, pre ktorý je poberateľ ochranného príspevku uznaný dočasne práceneschopným, nebude trvať ďalej bez prerušenia aj po uplynutí troch kalendárnych mesiacov.

24. Taký posudok sa v administratívnom spise nenachádza.

25. „Posudok je podkladom rozhodnutia o odňatí ochranného príspevku a ako taký musí byť taktiež preskúmateľný. Na rozhodnutie o odňatí ochranného príspevku preto nestačí len strohé konštatovanie posudkového lekára, že nepriaznivý zdravotný stav občana v hmotnej núdzi ďalej netrvá bez prerušenia aj po uplynutí troch kalendárnych mesiacov“ (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9Sžso/62/2014 zo dňa 25.05.2016).

26. Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že zistenie skutkového stavu správnymi orgánmi je nedostačujúce na posúdenie veci, preto rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 OSP zmenil a podľa § 250j ods. 2 písm. c/ OSP napadnuté rozhodnutie žalovaného zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní žalovaný bude postupovať v naznačenom smere, pričom je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu. Nové rozhodnutie vo veci riadne odôvodní (§ 47 ods. 3 správneho poriadku).

27. O trovách konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 246c ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 a § 250k ods. 1 OSP tak, že úspešnej žalobkyne priznal náhradu trov právneho zastúpenia, a to za jeden úkon právnej služby v sume 66 Eur podľa § 11 ods. 4, § 13a ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. (prevzatie a príprava zastúpenia zo dňa 03.03.2016) a k tomu režijný paušál 8,58 Eur. Náhrada trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 74,58 Eur. Priznanú náhradu je žalovaný povinný zaplatiť právnomu zástupcovi žalobkyne, ktorý ju zastupoval v konaní pred krajským súdom podľa § 149 ods. 1 OSP do tridsiatich dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

28. Odvolací súd právnomu zástupcovi žalobkyne nepriznal náhradu trov konania za úkon - „Doplnenie vyjadrenia...“ zo dňa 24.03.2016, nakoľko na tento úkon nebol vyzvaný, toto vyjadrenie ani nebolo potrebné a nešlo by o účelne vynaložené trovy. Odvolací súd mu tiež nepriznal odmenu za nahliadnutie do spisu krajského súdu dňa 20.06.2016, keďže nejde o samostatný úkon právnej služby, ale o súčasť prípravy zastúpenia, pretože nahliadnutie do spisu nemá na konanie žiaden vplyv a prípadné informácie ním získané možno využiť len ako podklad pre iné úkony právnej služby (napr. podania na súd atď.).

29. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.